

לק"י כל הזכויות שמורות

אסור להעתיק בכל דרך שהיא ללא רשות בכתב מיצחק עמראני קרית ארבע

ערכים ומידות בנביאים ראשונים – ספר יהושע

בחסדי הי"ת – יצחק עמראני

המידה/הערך	המקור פרק ופסוק	הרחבה/הערות
חיזוק מנהיג	א: ה-ט "לא יתיצב איש לפניך, כל ימי חיך: כאשר הייתי עם משה אהיה עמך וכו'"	3 פעמים חוזר הביטוי "חזק ואמץ" בפסוקים אלה ע"י הקב"ה ופעם אחת ע"י העם
נאמנות לתורה כתנאי להצלחה בהנהגה	א: ז-ח "רק חזק ואמץ מאד, לשמר לעשות ככל התורה... למען תשכיל בכל אשר תלך וכו'"	על הפסוק (יהושע ה, יג) "ויהי בהיות יהושע ביריחו, וישא עיניו וירא וגו' ויאמר, לא כי אני שר צבא ה', עתה באתי", אומרים חז"ל שהיתה זו בקורת של מלאך ה' על יהושע שביטל תלמוד תורה במלחמה, ומיד פנה יהושע ללימוד תורה (סנהדרין מד:)
תזכורת לקיים התחייבות	א: יג-טו "ולראובני ולגדי ולחצי שבט המנשה אמר יהושע לאמר. זכור את-הדבר אשר צוה אתכם משה עבד ה' וכו'"	מחובת המנהיג להזכיר לאנשיו את המחויבות שלהם ולא לסמוך על זכרונם
נאמנות להתחייבות	א: טז-יח "ויענו את יהושע לאמר: כל אשר צויתנו נעשה, ואל כל אשר תשלחנו נלך... כל-איש אשר ימרה את-פיך, ולא ישמע את דבריך לכל אשר תצונו יומת: רק, חזק ואמץ."	יפה עשו בני גד ובני ראובן שלא הסתפקו בהסכמה קצרה ועניינית למחויבותם, אלא אף חיזקו את יהושע בראשית דרכו כמנהיג
שליחת מרגלים חיובית	ב: א "וישלח יהושע-בן-נון מן-השטים שנים אנשים מרגלים חרש לאמר, לכו ראו את-הארץ ואת-יריחו"	יש שליחת מרגלים חיובית מטעם המנהיג. כך נהג משה לפני שכבש את יעזר: "וישלח משה לרגל את-יעזר" (במדבר, כא:לב)
מסירות נפש לעשיית חסד	ב: ד-ו "ותקח האשה את-שני האנשים, ותצפנו; ותאמר, הן, באו אלי האנשים ולא ידעתי מאין המה"	רחב יכלה להיפטר מהמשימה בטענה שהדבר כרוך בסיכון
הכרה במלכות ה' והפחד מכוחו אצל כנוענית פשוטה	ב: ט-יא "ותאמר אל-האנשים, ידעתי כי-נתן ה' לכם את-הארץ; וכי-נפלה אימתכם עלינו, וכי נמגו כל-ישבי הארץ מפניכם... ונשמע וימס לבבנו, ולא-קמה עוד רוח באיש מפניכם: כי ה' אלהיכם הוא אלהים בשמים ממעל ועל-הארץ מתחת"	גם בקריעת ים סוף נאמר: "אז נבהלו אלופי אדום, אילי מואב יאחזמו רעד; נמגו כל ישבי כנען." (שמות טו:טו)

הרחבה/הערות	המקור פרק ופסוק		המידה/הערך
<p>בדומה לסדר הזה נסעו בני ישראל במדבר: "ולפי העלות הענן מעל האהל, ואחרי כן יסעו בני ישראל; ובמקום אשר ישכן שם הענן, שם יחנו בני ישראל, על-פי ה' יסעו בני ישראל, ועל-פי ה' יחנו" (במדבר, ט:יז-יח)</p>	<p>"ויצו את-העם לאמר, פראתכם את ארון ברית-ה' אלהיכם, והכהנים הלויים נשאים אתו, ואתם תסעו ממקומכם והלכתם אחריו... למען אשר-תדעו את-הדרך אשר תלכו-בה, כי לא עברתם בדרך מתמול שלשום"</p>		<p>סדר המסע בישראל ג:ג-ד</p>
<p>גם במעמד הר סיני התקדש העם לקראת הופעת השכינה: "וירד משה מן-ההר אל-העם; ויקדש את-העם, ויכבסו שמלתם" (שמות, יט:יד)</p>	<p>"ויאמר יהושע אל-העם, התקדשו, כי מחר יעשה ה' בקרבכם נפלאות"</p>		<p>גילוי כבוד ה' ג:ה</p>
<p>בדומה לזה חיזק ה' את מעמדו של משה: "ויאמר ה' אל-משה, הנה אנכי בא אליך בעב הענן, בעבור ישמע העם בדברי עמך, וגם-בך יאמינו לעולם" (שמות יט:ט)</p>	<p>ההודעה ליהושע: "ויאמר ה' אל-יהושע, היום הזה אהל גדלך בעיני כל-ישראל: אשר ידעו, כי פאשר הייתי עם-משה אהיה עמך". התוצאה בפועל: "ביום ההוא גדל ה' את-יהושע בעיני כל-ישראל; ויראו אתו פאשר יראו את-משה כל-ימי חייו"</p>		<p>חיזוק המנהיג בפני העם ג:ז ד:ד</p>
<p>בדומה לזה צווה משה את אהרן לשים מן בצנצנת לזיכרון לדורות הבאים: "ויאמר משה אל-אהרן, קח צנצנת אחת ותן-שמה מלא-העמר מן; והנח אתו לפני ה', למשמרת לדורותיכם" (שמות, טז:לג)</p>	<p>"ויאמר להם יהושע, עברו לפני ארון ה' אלהיכם אל-תוך הירדן; והרימו לכם איש אבן אחת על-שכמו למספר שבטי בני-ישראל. למען תהיה זאת אות בקרבכם: כי-ישאלון בניכם מחר לאמר, מה האבנים האלה לכם. ואמרתם להם, אשר נכרתו מימי הירדן מפני ארון ברית-ה', בעברו בירדן נכרתו מי הירדן; והיו האבנים האלה לזכרון לבני ישראל וכו'"</p>		<p>זכרון הנס כאות לדורות ד: ה-ח</p>

המידה/הערך	המקור פרק ופסוק	הרחבה/הערות
עצמת נס בקיעת הירדן	ה:א "וַיְהִי כַשְׁמַע כָּל-מַלְכֵי הָאֲמֹרִי אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן מִה, וְכָל-מַלְכֵי הַכְּנַעֲנִי אֲשֶׁר עַל-הַיַּם, אֶת אֲשֶׁר-הוֹבִישׁ ה' אֶת-מֵי הַיַּרְדֵּן מִפְּנֵי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל עַד-עֲבָרְנָה (עֲבָרָם); וַיִּמַּס לְבָבָם וְלֹא-הָיָה בָּם עוֹד רוּחַ מִפְּנֵי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל"	כך קרה גם לעמי כנען לאחר קריעת ים סוף: "שָׁמְעוּ עַמִּים יְרֻזוּן; חֵיל אַחַז יִשְׁבִי פְלִשְׁתָּה. אַז נִבְהָלוּ אֱלֹפֵי אֲדוֹם, אֵילֵי מוֹאָב לֹא-חִזְמוּ רָעַד; נִמְגּוּ כָּל יִשְׁבֵי כְּנָעַן". (שמות, טו:יד-טו)
ברית מילה לקראת הכיבוש	ה:ב-ח "וַיַּעַשׂ-לוֹ יְהוֹשֻׁעַ חֲרֻבוֹת צָרִים; וַיִּמַּל אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל-גִּבְעַת הָעֵרְלוֹת"	כיבוש הארץ מותנה בקדושת החיילים והמחנה
איזכור חטא המרגלים (ברמז) בכניסתם לארץ ישראל	ה:ו "כִּי אֲרַבְּעִים שָׁנָה, הָלַכּוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָּר, עַד-תֶּם כָּל-הַגּוֹי אֲנָשֵׁי הַמִּלְחָמָה הַיְצְאִים מִמִּצְרַיִם, אֲשֶׁר לֹא-שָׁמְעוּ בְּקוֹל ה': אֲשֶׁר נִשְׁבַּע ה' לָהֶם, לְבַלְתִּי הָרְאוֹתָם אֶת-הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע ה' לְאֲבוֹתָם לְתֵת לָנוּ, אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וּדְבַשׁ."	חשוב להזכיר לדור השני את חטא המרגלים, שבעטיו לא זכו להיכנס לארץ, שלא ישוב אליו
הערלה-חרפת מצרים	ה:ט "וַיֹּאמֶר ה' אֶל-יְהוֹשֻׁעַ, הַיּוֹם גְּלוֹתִי אֶת-חַרְפַּת מִצְרַיִם מֵעַלֵיכֶם"	עד להסרת הערלה היו דומים למצרים שלא מלים /נושאים חרפה עליהם. מציאות ערלה באיש נקראת "חרפה", כַּאֲנֵי אָמְרוּ בְנֵי יַעֲקֹב לְאֲנָשֵׁי שְׁכָם: "וַיֹּאמְרוּ אֲלֵיהֶם, לֹא נוֹכַל לַעֲשׂוֹת הַדְּבָר הַזֶּה לְתֵת אֶת-אֲחֻתְנוּ לְאִישׁ אֲשֶׁר לוֹ עֵרְלָה: כִּי-חַרְפָּה הוּא לָנוּ." (בראשית, לד:יד)
שינוי בהנהגת ה' בארץ ישראל. הסימן - המן שובת מלרדת	ה:יב "וַיֵּשְׁבֹת הַמָּן מִמִּחְרָת, בְּאֶכְלָם מֵעֵבֹר הָאָרֶץ, וְלֹא-הָיָה עוֹד לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל מֶן; וַיֵּאָכְלוּ מִתְּבוֹאֹת אֶרֶץ כְּנָעַן בַּשָּׁנָה הַהִיא."	מעבר מהנהגה ניסית גלויה שהיתה במדבר להנהגה בדרך הטבע בארץ, המלווה בניסים רק במידת הצורך
הופעת השכינה בכיבוש הארץ	ה:טו "וַיֹּאמֶר שָׂר-צַבָּא ה' אֶל-יְהוֹשֻׁעַ, שֶׁל-נֶעְלַךְ מֵעַל רִגְלֶךָ, כִּי הִמָּקוֹם אֲשֶׁר אָתָּה עֹמֵד עָלָיו, קִדְּשׁ הוּא"	לקראת הכיבוש הראשון, מופיע ה' בדמות מלאך להורות כי ה' איש מלחמה והוא יעמוד לימינו של יהושע כעת ובעתיד. גם למשה במעמד הסנה, המפגש הראשון שלו עם השכינה, אמר לו ה' "של נעליך", בתחילת השליחות לגאול את ישראל ממצרים

הרחבה/הערות	המקור פרק ופסוק	המידה/הערך
ב"סדרת חינוך" שמיימית לומד יהושע עם העם שהלוחם העיקרי בכיבוש הוא ה', ולהמחשת הדבר נקראים הכהנים דווקא להקיף את החומה עם שופרות בידיהם וארון ה' לפניהם	"וַיִּשְׁבְּם יְהוֹשֻׁעַ בְּבֹקֶר; וַיֵּשְׂאוּ הַכֹּהֲנִים אֶת-אֲרוֹן ה'... וַשְּׂבִיעָה הַכֹּהֲנִים נְשָׂאִים שִׁבְעָה שׁוֹפְרוֹת הַיְבִלִים לִפְנֵי אֲרוֹן ה', הַלְכִים הַלֹּחֵץ וַתִּקְעוּ בְּשׁוֹפְרוֹת; וַתְּחַלֹּץ הַלֵּךְ לִפְנֵיהֶם, וַתִּמְאַסֵּף הַלֵּךְ אַחֲרֵי אֲרוֹן ה' הַלֹּחֵץ וַתִּקְוֶעַ בְּשׁוֹפְרוֹת"	ו: יב-יג כלי הקודש "נלחמים"
כיבוש העיר הראשונה בדרך ניסית נועד ללמד את החיילים ואת העם ש"ה' איש מלחמה", ובידו להכניע לפניהם את כל יושבי כנען	"וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל-הָעָם הָרִיעוּ, כִּי-נָתַן ה' לָכֶם אֶת-הָעִיר."	ו:טז שיעור באמונה לחילי יהושע ולכל העם: המלחמה בארץ ישראל היא מלחמת ה'
הטלת חרם על כל רכוש העיר יריחו היתה כדי להמחיש לעם שה' עצמו לחם והביא לנצחון ללא אבדות. ואם ימשיכו להאמין בו ינצחו ללא אבדות!	"וַהֲיִתָּה הָעִיר חָרָם הִיא וְכָל אֲשֶׁר בָּהּ לַה' "	ו:יז הטמעת האמונה ביד ה' ע"י הטלת חרם על כל השלל: כיבוש יריחו הוא נס גלוי
ביטוי נוסף לחומרת העבירה – סכנת כליה לכולם – כדי להרחיקם עוד יותר ממנה	"...פֶּן תַּחֲרִימוּ וּלְקַחְתֶּם מִן הַחָרָם, וְשַׂמְתֶּם אֶת מַחְנֶה יִשְׂרָאֵל לְחָרָם וְעַכְרְתֶּם אוֹתוֹ"	ו:יח מידה כנגד מידה: לקיחה מן החרם מחרימה (מאבדת) חלילה את העם

הרחבה/הערות	המקור פרק ופסוק	המידה/הערך
<p>החזרה על קיום הבטחה באה להדגיש את החשיבות של קיום הבטחה, במיוחד לאנשים זרים. בדומה לזה, קיים יהושע (פרק ט) את הברית שכרת עם הגבעונים, למרות ההערמה מצדם, כדי להימנע מחילול ה'</p>	<p>"וַיָּבֵאוּ הַנְּעָרִים הַמִּרְגָּלִים וַיֵּצִיאוּ אֶת רֶחֶב וְאֶת אֲבִיהָ וְאֶת אִמָּהּ וְאֶת אַחִיהָ וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָהּ וְאֶת כָּל מִשְׁפַּחֹתֶיהָ, הוֹצִיאוּ וַיְנַיְחוּם מִחוּץ לְמַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל... וְאֶת רֶחֶב הַזֹּנֶה וְאֶת בֵּית אֲבִיהָ וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָהּ הִחְיָה יְהוֹשֻׁעַ"</p>	<p>א.קיום שבועה גם לאויב (לרחב ובני ביתה) ב.הכרת הטוב למי שהטיב לך</p>
<p>עוד טרם זיהה יהושע את העבירה של עכן, ציין הכתוב שמעילתו נזקפת לחובת כל ישראל בגלל העריבות ההדדית</p>	<p>"וַיִּמְעְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵעַל בְּחָרָם, וַיִּקַּח עֶכָן בֶּן פְּרָמִי בֶן זַבְדִּי בֶן זֶרַח לְמַטֵּה יְהוּדָה מִן הַחָרָם, וַיִּחַר אָף ה' בְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל". וכן בהמשך: "חָטָא יִשְׂרָאֵל וְגַם עָבְרוּ אֶת בְּרִיתִי אֲשֶׁר צִוִּיתִי אוֹתָם, וְגַם לָקְחוּ מִן הַחָרָם וכו' "</p>	<p>ערבות הדדית (עם נכניסתם לארץ)</p>
<p>יהושע יודע לייחס כשלון בעם למצב רוחני ותולה זאת בו כמנהיג ובזקני העדה הרואים עצמם אחראים למצב, ועקב כך פונה לה' בתפילה</p>	<p>"וַיָּכּוּ מֵהֶם אַנְשֵׁי הָעַי כְּשִׁלְשִׁים וְנִשְׁשָׁה אִישׁ וַיִּרְדְּפוּם לְפָנָי הַשָּׁעַר עַד הַשְּׁבָרִים וַיִּפּוּם בַּמּוֹרָד. וַיִּמַּס לִבִּב הָעָם וַיִּהְי לְמִים... וַיִּקְרַע יְהוֹשֻׁעַ שְׁמֹלְתּוֹ וַיִּפֹּל עַל פְּנָיו אַרְצָה לְפָנָי אֲרוֹן יְהוָה עַד הָעֶרֶב, הוּא וְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל, וַיַּעֲלוּ עֹפֶר עַל רֵאשִׁים "</p>	<p>מנהיג נוטל אחריות</p>
<p>כמשה בשעתו שדאג מפני חילול שם ה' בעיני הגויים באמרו: "למה יאמרו מצרים לאמר ברעה הוציאם להרוג אותם בהרים וכו' " (שמות, לב:יא)</p>	<p>"...וַמָּה תַעֲשֶׂה לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל"</p>	<p>דאגה מפני חילול שם ה', דאגה לכבוד ה'</p>

המידה/הערך	המקור פרק ופסוק	הרחבה/הערות
קדושת המחנה – תנאי לנצחון	ז:יג "קִם קָדָשׁ אֶת הָעַם וְאָמַרְתָּ הַתְּקַדְּשׁוּ לְמַחֲרִי, כִּי כֹה אָמַר ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, חֲרֹם בְּקִרְבְּךָ יִשְׂרָאֵל לֹא תִוָּכַל לָקוּם לִפְנֵי אֵיבֶיךָ עַד הִסְרִיכֶם הַחֲרֹם מִקִּרְבְּכֶם"	קדושת המחנה הנדרשת מהפסוק (דברים, כג:טו): "והיה מחניך קדוש", מקבלת כאן משמעות נוספת-נקיון מכל חטא, לא רק מעבירות הכרוכות בטומאה
מעילה באמון היא מעשה נבלה	ז:טו "וְהָיָה הַנִּלְכָּד בַּחֲרֹם יִשְׂרָאֵל... וְכִי עָשָׂה נְבִלָה בְּיִשְׂרָאֵל"	מעילתו של עכן היתה מעבר לכניעה לחמדת ממון, אלא "מעשה נבלה" ! (אולי מפני הערבות ההודית)
ענישה פומבית להרתעה	ז: כד-כו "וַיֹּאמֶר יְהוָשֻׁעַ מֶה עֲבַרְתֶּנוּ וַעֲבַרְתָּ ה' בַּיּוֹם הַזֶּה. וַיִּרְגְּמוּ אֹתוֹ כָּל יִשְׂרָאֵל אֲבָן וַיִּשְׂרְפוּ אֹתָם בָּאֵשׁ וַיִּסְקְלוּ אֹתָם בְּאֲבָנִים וְכוּ' "	פרסום העבירה ושיתוף העם בביצוע העונש באו להשריש בעם את היראה מחטוא לה' - "למען ישמעו וייראו" (במיוחד בעת מלחמה צריכה להיות הקפדה יתרה על קיום ההוראות)
כיבוש העי: סיפור של תחכום צבאי בעידוד ה'	ח: א-כט "וַיֹּאמֶר ה' אֵל יְהוָשֻׁעַ אֵל תִּירָא וְאֵל תַּחַת... וַיְהוָשֻׁעַ לֹא הָשִׁיב יָדוֹ אֲשֶׁר נָטָה בְּכַיּוֹן עַד אֲשֶׁר הִחְרִים אֶת כָּל יִשְׂבֵי הָעִי וְכוּ' "	יהושע משמש כמנהיג צבאי אחר היותו מנהיג רוחני בפרשת החרם. העם למד שגם מבצע צבאי מזהיר מלווה בברכת ה'
נאמנות יהושע לצווי משה	ח: לב-לה "וַיִּכְתַּב-שָׁם עַל-הָאֲבָנִים אֶת מִשְׁנֵה תּוֹרַת מֹשֶׁה, אֲשֶׁר כָּתַב לִפְנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל. וְכָל-יִשְׂרָאֵל וַיִּזְקְנוּ וְשִׁטְרִים וְשִׁפְטִי עֹמְדִים מִזֶּה וּמִזֶּה לְאֲרוֹן נֶגֶד הַכְּהֹנִים הַלְוִיִּם נִשְׂאֵי אֲרוֹן בְּרִית-ה', כַּגֵּר כְּאֲזַחַח חֲצִיזוֹ אֶל-מוֹל הַר-גֵּרְזִים, וְהַחֲצִיזוֹ אֶל-מוֹל הַר-עֵיבֵל: כְּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה עֲבַד-ה', לְבַרֵךְ אֶת-הָעָם יִשְׂרָאֵל בְּרֹאשׁוֹנָה. וְאַחֲרֵי-כֵן, קָרָא אֶת-כָּל-דְּבָרֵי הַתּוֹרָה, הַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה כְּכֹל הַכְּתוּב בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה. לֹא-הָיָה דְבָר מִכָּל אֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה אֲשֶׁר לֹא קָרָא יְהוָשֻׁעַ, נֶגֶד כָּל קְהַל יִשְׂרָאֵל וְהַנָּשִׁים וְהַטֹּף, וְהַגֵּר הַהֹלֵךְ בְּקִרְבָּם"	יהושע מקיים את המצוות שציווה משה לישראל שיקיימו כשיכנסו לארץ. נאמן הוא לכל דברי משה רבו.

המידה/הערך	המקור פרק ופסוק	הרחבה/הערות
חטא נשיאי העדה: לא שאלו את פי ה'	ט:יד "וַיִּקְחוּ הָאֲנָשִׁים מִצִּידָם; וְאֵת-פִּי ה', לֹא שָׁאלוּ"	הפסוק מציין את הטעות, כדי ללמד שעליהם היה להיוועץ ביהושע ובאלעזר הכהן, הנושא אורים ותומים על לבו.
יהושע כורת ברית מוגבלת "לחיותם", שלא להמיתם	ט:טו "וַיַּעַשׂ לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ שְׁלוֹם, וַיִּכְרֹת לָהֶם בְּרִית לְחַיֹּתָם"	יהושע כרת ברית עם הגבעונים, אחר שכבר נשבעו להם הנשיאים, רק כדי להחיות אותם, אך הברית לא כוללת איסור שעבוד
חומרת חילול ה'- הימנעות מלהרגם	ט:יט "וַיֹּאמְרוּ כָל-הַנְּשִׂאִים, אֶל- כָּל-הָעֵדָה, אֲנַחְנוּ נִשְׁבַּעְנוּ לָהֶם בַּה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל; וְעַתָּה, לֹא נוּכַל לִנְגַע בָּהֶם"	חילול ה' מונע גם ענישה חמורה למי שרימו את כלל ישראל
תגובה נחושה של מנהיג	ט:כב- כג "לָמָּה רַמִּיתֶם אֶתְנוּ לְאֹמֶר, רְחוּקִים אֲנַחְנוּ מִכֶּם מְאֹד, וְאַתֶּם יֹשְׁבִים. וְעַתָּה, אֲרוּרִים אַתֶּם וְכוּ' "	לאחר גילוי התרמית, לא חשך יהושע מילים לתוכחה ולהוקעה של הגבעונים, אך בכל זאת היה נאמן לברית, למנוע המתתם על ידי העם.
יהושע נאמן עדיין לבריתו	י:ז "וַיִּשְׁלְחוּ אֲנָשִׁי גְבַעוֹן אֶל- יְהוֹשֻׁעַ... וַיַּעַל יְהוֹשֻׁעַ מִן- הַגִּלְגָּל, הוּא וְכָל-עַם הַמִּלְחָמָה עִמּוֹ, וְכָל גְּבוּרֵי הַחֵיל וְכוּ' "	יהושע נאמן לבריתו להגן על הגבעונים, למרות שיכל למצוא אמתלה שלא להגן עליהם, מאחר ורימו אותו, אולי להוסיף בקידוש ה'.
המשך נסים גלויים בכיבוש הארץ	י:יא- יב " וַיְהִי בְּנִסְסֵי מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל, הֵם בְּמוֹרֵד בֵּית-חֹרֶן וַה' הַשְּׁלִיךְ עֲלֵיהֶם אֲבָנִים גְּדֹלוֹת מִן-הַשָּׁמַיִם עַד- עֲזָקָה--וַיָּמָתוּ: רַבִּים אֲשֶׁר- מָתוּ בְּאֲבְנֵי הַבָּרָד, מֵאֲשֶׁר הֲרִגוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּחָרֶב... אִז דָּבַר יְהוֹשֻׁעַ לַה', בַּיּוֹם תֵּת ה' אֶת-הָאֶמְרִי, לִפְנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל; וַיֹּאמֶר לְעֵינֵי יִשְׂרָאֵל, שָׁמַשׁ בְּגַבְעוֹן דּוֹם וַיֵּרַח בְּעַמְקֵי אֵילֹן וְכוּ' "	יהושע נאמן למצוות כיבוש הארץ וה' ממשיך ללוותו בעידוד ובלחימה של ממש, תוך כדי שינוי סדרי בראשית: השלכת אבנים משמים ועמידת גרמי השמים עד להשלמת המשימה...

המידה/הערך	המקור פרק ופסוק	הרחבה/הערות
חינוך הקצינים לתעוזה כנגד האויב	י:כד "וַיְהִי כְּהוֹצִיאֵם אֶת-הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה אֶל-יְהוֹשֻׁעַ, וַיִּקְרָא יְהוֹשֻׁעַ אֶל-כָּל-אִישׁ יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֶל-קַצִּינָיו אַנְשֵׁי הַמַּלְחָמָה הַהִלְכוּא אִתּוֹ, קִרְבוּ שִׁמּוֹ אֶת-רַגְלֵיכֶם עַל-צוּאְרֵי הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה; וַיִּקְרְבוּ, וַיִּשְׁמֹו אֶת-רַגְלֵיהֶם עַל-צוּאְרֵיהֶם."	יהושע כמנהיג יודע לזהות את השיעור הנחוץ לחיזוק לב מפקדיו ואומר להם לדרך על צווארי המלכים, ובכך התקיימה בו ברכת ה' שנאמרה למשה: "ואתה על במותימו תדרוך" (דברים, לג:כט)
חיזוק כלל הלוחמים	י:כה "וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם יְהוֹשֻׁעַ, אֵל-תִּירָאוּ וְאֵל-תַּחַתּוּ: חֲזָקוּ וְאִמְצוּ כִּי כָכָה יַעֲשֶׂה ה' לְכָל-אִיְבֹיְכֶם, אֲשֶׁר אַתֶּם נֹלְחָמִים אוֹתָם וְכוּ' "	יהושע מחזק את כלל החיילים ובמיוחד את הקצינים, נושאי התפקידים הקשים
הקפדה על צלם א'להים	י': כו-כז "וַיְהִי לַעַת בּוֹא הַשָּׁמֶשׁ, צָנָה יְהוֹשֻׁעַ וַיִּרְיֶדוּם מֵעַל הָעֵצִים"	יהושע שקול בהליכותיו, לא "נסחף" אחר הנצחון המזוהר, אלא שומר על אצילות נפש ומקיים דברי הכתוב: "לא תלין נבלתו על העץ" (דברים, כא:כג)
סיכום הכיבוש: כאשר ציוה ה' את משה	יא:טו " כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת-מֹשֶׁה עֲבֹדוּ, כִּן-צִוָּה מֹשֶׁה אֶת-יְהוֹשֻׁעַ; וְכִן עָשָׂה יְהוֹשֻׁעַ, לֹא-הִסִּיר דָּבָר, מִכָּל אֲשֶׁר-צִוָּה ה' אֶת-מֹשֶׁה."	בסיכום כיבוש הארץ באה הדגשה: יהושע קיים את מצוות ה' למשה, שמסרה ליהושע. נאמנות כזו היא איננה נחלת כל מנהיג, אולם היא שבחו של יהושע, שלא כשופטים ומלכים שקמו אחריו, שהם לא מלאו אחר צווי ה' במלואו.
"שיר" הנצחון	פרק יב "וְאֵלֶּה מַלְכֵי הָאָרֶץ, אֲשֶׁר הָכּוּ בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל... וְאֵלֶּה מַלְכֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר הָכָה יְהוֹשֻׁעַ וְכוּ' "	בנוסף לסיכום הכיבוש בפרק יא, בא בפרקנו סיכום כללי של הכיבוש, כולל כיבוש עבר הירדן המזרחי ע"י משה ועם ישראל. סיכום זה כתוב כשיר הלל לה'
איזכור חטא המרגלים לחיזוק האמונה	יד:ו-ט "וַיֹּאמֶר אֱלֹו כָּלֵב בֶּן-יִפְנֹה הַקַּנְזִי: אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת-הַדָּבָר אֲשֶׁר-דִּבֶּר ה' אֶל-מֹשֶׁה אִישׁ-הָאֱלֹהִים, עַל אֲדֹתַי וְעַל אֲדֹתֶיךָ בְּקֹדֶשׁ בְּרַנֵּעַ... בֶּן-אַרְבָּעִים שָׁנָה אֲנִכִּי בִשְׁלַח מֹשֶׁה עֲבַד-ה' אֹתִי מִקְדָּשׁ בְּרַנֵּעַ לְרַגֵּל אֶת-הָאָרֶץ; וְאָשַׁב אִתּוֹ דָּבָר, כַּאֲשֶׁר עַם-לְבַבִּי... וְאֲחִי אֲשֶׁר עָלוּ עִמִּי, הִמְסִיוּ אֶת-לֵב הָעָם; וְאֲנִכִּי מִלֵּאתִי אַחֲרַי ה' אֱלֹהֵי וְכוּ'."	כלב מבקש לקיים את הבטחת משה לתת לו את חברון, "יען אשר מלא אחרי ה'" ושיבח את ארץ ישראל וחיזק את העם ביכולתם לכבוש אותה. זאת לעומת המרגלים האחרים שהיו חסרי אמונה והפחידו את העם שלא יוכלו לכובשה.

הרחבה/הערות	המקור פרק ופסוק		המידה/הערך
<p>מהו סוד כוחו של כלב? הרוח האחרת שלוותה אותו בשליחות הריגול, היא זו שעומדת לו מאז ועד היום, ומכוחה יכול הוא לומר שעודנו "חזק" ונכון למשימת כיבוש</p>	<p>"...ועתה הנה אנכי היום בן-חמש ושמנים שנה. עודני היום חזק, כאשר ביום שלח אותי משה, ככחי אז וככחי עתה: למלחמה, ולצאת ולבוא"</p>		<p>מדד אמיתי של כוח י"ד: י-יא</p>
<p>סיפור בנות צלפחד מופיע כאן שוב, כדי לחלוק להן כבוד על חיבתן את הארץ בכך שעמדו על הזכות לנחול בתוך נחלת אחי אביהם</p>	<p>"ותקרבה לפני אלעזר הכהן ולפני יהושע בן-נון ולפני הנשיאים לאמר, ה' צנה את-משה לתת-לנו נחלה בתוך אחינו; ויתן להם אל-פי ה', נחלה בתוך אחי אביהן"</p>		<p>חיבת הארץ של בנות צלפחד י"ז:</p>
<p>ודאי שאנו בטוחים בה' שמקיים הבטחותיו, אך בדור הכיבוש וההתנחלות הראשון בארץ, נראה שהיה צורך להזכיר זאת בפירוש כדי לחזק את האמונה בהשגחת ה' על עמו ועל נחלתו</p>	<p>"וינח ה' להם מסביב, ככל אשר-נשבע לאבותם; ולא-עמד איש בפניהם מכל-איביהם, את כל-איביהם נתן ה' בידם. לא-נפל דבר מכל הדבר הטוב, אשר-דבר ה' אל-בית ישׂראל: הכל בא"</p>		<p>קיום הבטחת ה' כ"א: מב-מג</p>
<p>יהושע הזכיר בתחילת שליחותו לבני גד ובני ראובן את חובתם לעזור לאחיהם בכיבוש הארץ, ועתה, לאחר שמלאו חובתם, הוא זוכר לציין זאת ולשלחם לבתיהם בברכה ובתזכורת להמשך שמירה על מצוות ה', מתוך אהבה ודבקות ומסירות נפש. זו דרכו של מנהיג אחראי, היודע לדרוש והיודע להכיר טובה</p>	<p>"ויאמר אליהם אתם שמרתם את כל-אשר צוה אתכם משה עבד ה'; ונתשמעו בקולי, לכל אשר-צויתי אתכם. לא-עזבתם את-אחיהם זה ימים רבים, עד היום הזה; ושמרתם את-משמרת מצוות ה' אלהיכם. ועתה, הניח ה' אלהיכם לאחיהם, כאשר דבר להם; ועתה פנו ולכו לכם לאהליכם... רק שמרו מאד, לעשות את-המצוה ואת-התורה אשר צוה אתכם משה עבד-ה', לאהבה את-ה' אלהיכם וללכת בכל-דרכיו ולשמר מצותיו, ולדבקה בו ולעבדו בכל-לבבכם ובכל-נפשכם"</p>		<p>יהושע מברך את שבטי עבר הירדן המזרחי ושולחם לבתיהם כ"ב: א-ו</p>

הרחבה/הערות	המקור פרק ופסוק	המידה/הערך	
<p>חובת התוכחה וביעור הרע מישראל היתה ברגישות גבוהה מאד, ואף הביאה להכנת מתקפה צבאית כלפי בני גד ובני ראובן, מאחר ופרשיות מעילה היו כבר בעבר, פרשיות שגרמו לעונשים קשים מאת ה'.</p>	<p>"וַיִּשְׁלְחוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶל-בְּנֵי-רְאוּבֵן וְאֶל-בְּנֵי-גָד, וְאֶל-חֲצִי שִׁבְט-מְנַשֶּׁה אֶל-אֶרֶץ הַגִּלְעָד: אֶת-פִּינְחָס בֶּן-אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְעֹשֶׁרָה נְשָׂאִים עִמּוֹ--נְשִׂיא אֶחָד נְשִׂיא אֶחָד לְבֵית אָב, לְכָל מִטּוֹת יִשְׂרָאֵל; וְאִישׁ רֹאשׁ בֵּית-אֲבוֹתָם הֵמָּה, לְאֶלְפֵי יִשְׂרָאֵל וַיָּבֹאוּ אֶל-בְּנֵי-רְאוּבֵן וְאֶל-בְּנֵי-גָד, וְאֶל-חֲצִי שִׁבְט-מְנַשֶּׁה אֶל-אֶרֶץ הַגִּלְעָד; וַיְדַבְּרוּ אִתָּם לֵאמֹר כֹּה אָמְרוּ כָל עַדְתְּ ה', מֶה-הַמַּעַל הַזֶּה אֲשֶׁר מַעַלְתֶּם בְּאֵלֵהי יִשְׂרָאֵל, לָשׁוּב הַיּוֹם מֵאַחֲרֵי ה' בְּבִנּוֹתְכֶם לָכֶם מִזְבֵּחַ, לְמַרְדְּכֶם הַיּוֹם בְּה' וכו' "</p>	<p>כב: יג-כ</p>	<p>תוכחה נוקבת לבני גד ובני ראובן על שבנו לעצמם מזבח - חובת המנהיג להוכיח את בני עמו</p>
<p>לא די בכך שכוונתם היתה טובה, צריכים היו בני גד ובני ראובן גם להסביר לנציגי העם את כוונתם באופן ברור. כך גם לימדם משה רבנו בראשית הדרך: "וְהִייתֶם נְקִיִּים מֵה' וּמִיִּשְׂרָאֵל" (במדבר, לב:כב)</p>	<p>"וַיַּעֲנוּ בְנֵי-רְאוּבֵן וּבְנֵי-גָד וְחֲצִי שִׁבְטֵי הַמְּנַשֶּׁה; וַיְדַבְּרוּ אֶת-רְאשֵׁי אֶלְפֵי יִשְׂרָאֵל אֶל אֵילֵהִים... הוּא יִדְעַ, וְיִשְׂרָאֵל הוּא יִדְעַ: אִם-בְּמַרְדָּךְ וְאִם-בְּמַעַל בְּה', אֶל-תּוֹשִׁיעֵנוּ הַיּוֹם הַזֶּה. לְבָנוֹת לָנוּ מִזְבֵּחַ, לָשׁוּב מֵאַחֲרֵי ה'; וְאִם-לְהַעֲלוֹת עָלֵינוּ עוֹלָה וּמִנְחָה, וְאִם-לַעֲשׂוֹת עָלֵינוּ זְבָחֵי שְׁלָמִים ה', הוּא יִבְקֹשׁ וְאִם-לֹא מִדְּאָגָה מִדְּבָר, עֲשִׂינוּ אֶת-זֹאת לֵאמֹר: מִחַר יֵאמְרוּ בְּנֵיכֶם לְבָנֵינוּ לֵאמֹר, מֶה-לָּכֶם וְלֵה' אֵילֵהי יִשְׂרָאֵל וַיְגִבּוּל נְתַן-ה' בִּינֵנוּ וּבֵינֵיכֶם בְּנֵי-רְאוּבֵן וּבְנֵי-גָד, אֶת-הַיְרֵדָן. אִי-לָכֶם חֶלֶק בְּה'; וְהִשְׁבִּיתוּ בְּנֵיכֶם אֶת-בְּנֵינוּ, לְבִלְתִּי יֵרָא אֶת ה' וכו' "</p>	<p>כב: כא-כט</p>	<p>החובה להבהיר את מעשינו: בני גד ובני ראובן מסבירים באופן ברור את כוונתם</p>

המידה/הערך	המקור פרק ופסוק	הרחבה/הערות
ההודעה על קבלת ההסבר של נציגי השבטים שבעבר הירדן	כב:ל "וַיִּשְׁמַע פִּינְחָס הַכֹּהֵן, וַנְּשִׂאֵי הָעֵדָה וְרָאֵשֵׁי אֲלֵפֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר אִתּוֹ, אֶת-הַדְּבָרִים, אֲשֶׁר דִּבְרוּ בְּנֵי-רְאוּבֵן וּבְנֵי-גָד וּבְנֵי מְנַשֶּׁה; וַיִּיטֹב בְּעֵינֵיהֶם"	הכתוב מודיע לקוראיו כי ההסבר התקבל על ידי המשלחת להסיר כל ספק בדבר כשרות המעשה
אחריותו של מנהיג להורות לעם את הדרך בה ילכו לאחר מותו	פרק כג " וַיְהִי מִיָּמַיִם רַבִּים, אַחֲרַי אֲשֶׁר-הִנִּיחַ ה' לְיִשְׂרָאֵל מִכָּל-אֲיִבֵיהֶם מִסָּבִיב; וַיְהוֹשֶׁעַ זָקֵן בָּא בַיָּמִים, וַיִּקְרָא יְהוֹשֻׁעַ, לְכָל-יִשְׂרָאֵל לְזַקְנָיו וּלְרָאִשָׁיו, וּלְשֹׁפְטָיו וּלְשֹׁטְרָיו; וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֲנִי זָקֵנְתִי, בְּאֹתֵי בַיָּמִים, וְאַתֶּם רְאִיתֶם אֶת כָּל-אֲשֶׁר עָשָׂה ה' אֲלֵהֶיכֶם לְכָל-הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה מִפְּנֵיכֶם: כִּי ה' אֱלֹהֵיכֶם הוּא הַנִּלְחָם לָכֶם. רְאוּ הַפְּלִתִי לָכֶם אֶת-הַגּוֹיִם הַנִּשְׁאָרִים הָאֵלֶּה, בְּנַחֲלָה לְשִׁבְטֵיכֶם: מִן-הִירְדֵן, וְכָל-הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִכְרַתִּי, וְהַיָּם הַגָּדוֹל מִבּוֹא הַשָּׁמֶשׁ. וְה' אֱלֹהֵיכֶם הוּא יַהַדְפֶם מִפְּנֵיכֶם, וְהוֹרִישׁ אֶתֶם מִלְּפָנֵיכֶם; וַיִּרְשָׁתֶם אֶת-אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' אֱלֹהֵיכֶם לָכֶם וכו' "	יהושע לחם בראש הצבא וכבש את רוב הארץ. אך לפני מותו מזהיר הוא את העם מפני התרשלות בהמשך הכיבוש, ובהמשך דבריו מזרז אותם על עבודת ה' בכלל.
תוכחת המנהיג רק בסוף ימיו, כמשה שהוכיח רק לפני מותו	כד: א-כח "וַיֵּאָסֶף יְהוֹשֻׁעַ אֶת-כָּל-שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל שְׂכֵמָה; וַיִּקְרָא לְזַקְנֵי יִשְׂרָאֵל וּלְרָאִשָׁיו, וּלְשֹׁטְרָיו, וַיִּתְנַצְּבוּ לִפְנֵי הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל-כָּל-הָעָם וכו' "	יהושע סוקר את חסדי ה' על עמו ובכך מעורר בהם את מחויבותו של העם להיות נאמן לו ולתורתו
נאמנות העם לה'	כד: טז-יח "וַיַּעַן הָעָם, וַיֹּאמְרוּ, חֲלִילָה לָנוּ, מֵעֲזֹב אֶת ה' לַעֲבֹד אֱלֹהִים אַחֲרָיִם וכו' "	העם שומע את דבריו הנוקבים של יהושע ומשיב בהבעת נאמנות לה'
חידוש הברית בין העם לה' - ביטוי לאחריותו של יהושע כמנהיג, לפני מותו	כד: כה-כז " וַיִּכְרַת יְהוֹשֻׁעַ בְּרִית לְעָם בַּיּוֹם הַהוּא; וַיִּשָּׂם לוֹ חֶק וּמִשְׁפָּט בְּשֵׁכֶם וכו' "	יהושע מחדש את הברית בין ישראל לה', חותם בכך את תפקידו כמנהיג בהבטחה מחייבת של העם להיות נאמן לה'
קיום צוואת יוסף - קבורתו בשכם	כד:לב " וְאֶת-עֲצָמוֹת יוֹסֵף אֲשֶׁר-הָעֵלוּ בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם קָבְרוּ בְּשֵׁכֶם, בְּחֻלְקַת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר קָנָה יַעֲקֹב מֵאֵת בְּנֵי-חַמּוֹר אָבִי-שֵׁכֶם בְּמֵאָה קֶשֶׁטָה; וַיְהִי לְבְנֵי-יוֹסֵף לְנַחֲלָה"	קיימו ישראל את צוואת יוסף בסוף חומש בראשית (נ:כה): " וַיִּשְׁבַּע יוֹסֵף אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר: פָּקֹד יִפְקֹד אֱלֹהִים אֶתְכֶם, וְהָעֵלְתֶם אֶת-עֲצָמֹתַי מִצָּה. "